

מהלך אליהו מהר הכרמל עד הר סיני

במאמר זה נשחזר בע"ה את מעשה אליהו בהר הכרמל ומהלך שלו אחרי כן, בזמן ובמרחב, כפי שמתואר במ"א י"ח-י"ט. כל הנקודות ומסעות אשר מוזכרים במאמר מסומנים בקובץ [מסעות אליהו](#). אם הקובץ לא נפתח יש להוריד אותו ולפתוח על ידי [גוגל ארץ](#) (אחרי התקנתו). מאמר זה מסתמך על מאמר [מסעות בני ישראל](#).

אליהו בנה את המזבח בנקודה הנקראת [קרן הכרמל](#) כפי שהשתמר במסורת.

מתי זה היה? בסדר עולם (פרק י"ז) כתוב "בשנת שלש עשרה שנה לאחאב היה רעב גדול בשומרון ג' שנים ומלחמת בן הדד ב' שנים ומחצה. וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל". אחאב מלך משנת 3024 עד שנת 3044 (ראה [לוח זמנים בית ראשון](#) הערה 20). שנה 13 של אחאב התחילה ב- 3036. שלש שנות רעב עד 3039. משם עד סוף מלכותו ב- 3044 חמש וחצי שנים. אומנם לפי דעת רבי עקיבא הרעב היה 14 חודש ולפי דעת רבי ישמעאל 18 חודש (ירושלמי, בבא בתרא פרק ג הלכה ב), אבל יתכן והם לא חולקים על ס"ע לגבי סוף הרעב, רק על התחלה שלו. מאחר והגזירה היתה על גשם ועל על טל, אז היא יכולה להתחיל אף בקיץ.

מה מיוחד בשנת 3039? זהו 300 שנה לפני חורבן הבית הראשון ב- 3339. תחילת הרעב לפי רבי עקיבא ורבי ישמעאל בשנת 3337 היתה 150 שנה לפני תחילת גלות עשרת השבטים בשנת 3187 (ראה [לוח זמנים בית ראשון](#) הערה 42).

אנחנו מכוונים את מעשה אליהו לט"ו חשון שנת 3039. יום זה נבחר כי הוא יום חג אשר קבע ירבעם ובעיני כהני הבעל יום זה היה מסוגל ביותר אצלם. זהו גם יום המתאים לירידת גשמי ברכה. מאידך, ביום זה הושלמה בניית בית המקדש הראשון.

באותו יום אליהו רץ לפני אחאב והגיע ליזרעאל אשר מזוהה עם [תל יזרעאל](#). למחרת בבוקר הוא יצא מתל יזרעאל בכיוון לבאר שבע (של אברהם) והלך בדיוק 160 מיל משך ארבעה ימים. מסלול זה שלעצמו מקיים כמה מופתים:

(א) מרכז תל יזרעאל נמצא על קו ישר אשר יוצא בזווית 6.20 מעלות מזרחה מן הצפון מעין עיטם. נזכר שעין עיטם נמצא בגבול מערבי של הר הבית העתידי של 3100 על 3100 אמות על ציר בית המקדש אשר מכוון באותה זווית 6.20 מעלות דרומה מן המערב (או צפונה מן המזרח). אותו ציר של בית המקדש בהמשך עובר דרך גלגל, דרך מקום בו ישראל חצו את הירדן ובהמשך פוגע בסוכות, במרכז מחנה ישראל בערבות מואב. במאמר על [מסעות בני ישראל](#) כתבנו שמסע מספר חמישים באורך 40 מיל אמור היה להיות מסוכות עד עין עיטם.

(ב) אותו קו 6.20 מעלות מעין עיטם לתל יזרעאל עובר דרך לוז מערבית (ראה מאמר [ויצא עמ' 48](#)), סמוך לגבעון, דרך גבול מערבי של חלקה שקנה יעקב בשכם ובאופן מדויק דרך מרכז המזבח אשר מצא אדם זרטל בהר עיבל.

אליהו הלך בתחילה בקו ישר לעין עיטם, משם בקו ישר למערת המכפלה (מקום המערה בפועל), ומשם לבאר שבע של אברהם. (הערה 1: לפי חשבוננו באר שבע של אברהם נמצאת בקו רוחב גבול דרומי של תרומה- 60 מיל דרומה מקו רוחב של מרכז ק"ק, ובמרחק 45 מיל מאוהל אברהם בחברון. כל זה הוסבר במאמר [פרשת ויצא](#) פרק 1). המופת הוא שאורך המסלול בדיוק 160 מיל (עד כדי כמה עשרות מטרים של אי ודאות של מקום בו שהה אליהו ביזרעאל), מהלך ארבע ימים. על כן, אליהו הגיע לבאר שבע בי"ט חשוון בערב.

מסלול אפשרי אחר של אליהו עובר מתל יזרעאל בקו ישר אל אוהל אברהם בחברון ומשם לבאר שבע של יצחק ובאר שבע של אברהם (זאת הדרך מן האוהל לבאר שבע בה ירד יעקב למצרים כמו שהוסבר במאמר). המופת שגם אורך מסלול זה בדיוק 160 מיל.

מופת נוסף שמרחק מקרן כרמל לבאר שבע של אברהם בקו ישר הוא בדיוק 160 מיל. אלמלא אליהו היה רץ לפני אחאב ליזרעאל, הוא היה הולך מקרן כרמל ישירות לבאר שבע.

(הערה 2: מסלול שני של אליהו עובר דרך מקדש במוצא ודרך תל באר שבע שגם בו היה מקדש ומזבח. אולי אליהו הרס את שתי המזבחות? זאת שנת -723, בערך זמן בו הפסיק להתקיים המקדש במוצא).

למחרת, כ' חשוון בבוקר אליהו הלך מבאר שבע לרותם. רותם מרמז על חניה ריתמה היא קדש ברנע. לכן קבענו נקודה זאת 40 מיל מבאר שבע של אברהם בכיון לקדש ברנע. שם בכ"א חשוון התחיל מסע של אליהו 40 יום ו- 40 לילה עד הר סיני. מעמד בהר כרמל היה כנגד חטא העגל כי ירבעם העמיד עגל זהב בבית אל ובכך הרס את מזבח ה' אשר בנה יעקב ומהלך 40 יום ו- 40 לילה כנגד חטא המרגלים. לכן הוא התחיל ברותם כנגד רתמה ממנה נשלחו המרגלים ושם שלה מרמז על לשון הרע של מרגלים (רש"י במדבר ל"ג י"ח)

כל יום וכל לילה אליהו הלך 40 מיל כמהלך אדם ביום. מתברר שאליהו עבר על כל מסעות בני ישראל כולל חזרות של מעפילים וחזרות של בני ישראל מהר ההר למסורות. באותם קטעים שקפצה לבני ישראל הדרך והם עברו דרך שלשה ימים או דרך שבעה ימים ביום אחד, כך היה גם לאליהו. ואלו פרטם (אנו נכתוב באדום מספר ימים באותו סעיף).

1) מרותם לאל עריש (היא גרר) 80 מיל ומאל עריש לרעמסס 120 מיל כמהלך יעקב 5

2) מרעמסס לסוכות 120 מיל ביום אחד 1

3) מסוכות לאיתם 40 מיל 1

4) מאיתם לפי החירות 40 מיל 1

5) מפי החירות בחזרה לאיתם 40 מיל (הערה 3: אנו מניחים שאליהו לא עבר בים ביבשה כמו בני ישראל אלא חזר בדרך שבאו ישראל לפי החירות. וזה כנגד חששם של בני ישראל שמצרים יקיפו את ים סוף באותה דרך. ועוד בני ישראל עברו באשמורת בוקר ואליהו הלך בלילה כמו ביום). 1

- (6) מאיתם למרה שלשה ימים 120 מיל 3
- (7) ממרה לאילים 40 מיל 1
- (8) מאילים לים סוף 40 מיל 1
- (9) מים סוף למדבר סין 40 מיל 1
- (10) ממדבר סין לדפקה 40 מיל 1
- (11) מדפקה לאלוש 40 מיל 1
- (12) מאלוש לרפידיים 40 מיל 1
- (13) מרפידיים להר סיני 40 מיל 1
- (14) מהר סיני לקברות התאוה 120 מיל ביום אחד 1
- (15) מקברות התאוה לחצרות 40 מיל 1
- (16) מחצרות לריתמה דרך שבעה ימים 280 מיל ביום אחד 1
- (17) מריתמה בדרך המעפילים לקדש ומשם בחזרה לחרמה היא מוסרות היא מקהלות היא חצרות היא רפידיים דרך שבעה ימים 280 מיל 7
- (18) מחרמה בחזרה לריתמה דרך שבעה ימים 280 מיל 7
- (19) מריתמה היא קדש ברנע חניה 14 דרך 11 יום שהם 440 מיל לחשמנה היא חניה 25, בחזרה להר סיני 11
- (20) מחשמנה בדרך בני ישראל להר ההר דרך 8 ימים, 320 מיל 8
- (21) מהר ההר דרך מנוסת בני ישראל למוסרות 7 ימים, 280 מיל 7
- (22) ממוסרות בחזרה להר ההר 7 ימים, 280 מיל 7
- (23) חזרה להר סיני כמו ב-19) רק מהר ההר דרך 11 יום. עד כאן 80
- 40 יום ו- 40 לילה אלו התחילו בכ"א חשון בבוקר והסתיימו בב' טבת בבוקר, יום שמיני של חנוכה. אליהו חזר להר סיני היא חשמנה, חניה 25 חנוכה ביום ח-שמנה. זהו גם יום קבורתו של יעקב (ראה [קבורת יעקב](#)). הוא לן שם בליל ג' טבת. בבוקר ג' טבת הלך לדרכו לשוב לארץ.
- מהר סיני דרך קצרה לארץ היא כמו שהלך משה. חמשה קטעים של 40 מיל עד אילת ומשם ששה קטעים עד הרי העברים כנגד מדיין ומשם יום אחד עד מרכז המחנה בערבות מואב היא סוכות של יעקב. סה"כ 12 יום אשר מסתיימים בתחילת ליל ט"ו טבת (כאן אליהו לא הלך בלילה). ממעשה אליהו בהר הכרמל עד חזרתו לסוכות ומשיחת אלישע עברו חודשיים.

(הערה 4: לפי חשבון מולדות א' חשון שנת 3039 היה יום ה', א' כסליו יום ו', א' טבת יום א'. ב' טבת אליהו הגיע לחניה 38 היא עיי העברים – לשון חורבן כי ביום הזה התחיל מצור על ירושלים. אליהו הלך גם בשבתות והגיעו לסוכות בסוף שבת בערב)

כאן בסוכות ביום ט"ו בשבט יום א' בשבוע אליהו משח את אלישע אשר משח בשנת 3056 את חזאל ואת יהוא. כעבור 150 שנה מאותה שנה, בשנת 3206 גלו אחרוני עשרת השבטים משומרון (ראה [לוח זמנים בית ראשון](#) הערה 27 ו-48). וזאת משמעות הפסוק "והיה הנמלט מחרב חזאל ימית יהוא והנמלט מחרב יהוא ימית אלישע" – שעתידה משיחת חזאל ויהוא על ידי אלישע להגיע כעבור 150 שנה להגליית עשרת השבטים. והבטחת ה' לאלהו בהר סיני "והשארתי בישראל שבעת אלפים וכו'" התקיימה בגלות יהויכין כמו שכתוב במ"ב כ"ד ט"ז כפי שפרש"י שם.

בפרק הבא אנו נביא ראיות שאבל מחולה בה ישב אלישע היה במחנה ישראל בערבות מואב אשר במרכזו היה סוכות של יעקב.

בירור מקומה של אבל מחולה והשלמת מהלך של אליהו

אבל מחולה מוזכרת בשופטים ז' כ"ב :

"ויתקעו שלש מאות השופרות וישם ה' את חרב איש ברעהו ובכל המחנה וינס המחנה עד בית השטה צרתה עד שפת אבל מחולה על טבת"

ובמלכים א' ד' י"ב על אחד ניצבים של שלמה :

"בענא בן אחילוד תענך ומגדו וכל בית שאן אשר אצל צרתנה מתחת ליזרעאל מבית שאן עד אבל מחולה עד מעבר ליקמעם".

צרתה, היינו צרתנה. אנו מזהים אותה עם צרתן בפסוק ביהושע ג' ט"ז ובמ"א ז' מ"ו. במאמר על מכירת יוסף פרק 8 ישנו דיון ארוך על מקומה של צרתן. שם הראנו שצרתן צמודה ממערב למחנה ישראל בערבות מואב. את בית השיטה נזהה עם אבל השיטים, היינו מישור שיטים (רש"י במדבר ל"ג נ"ט על סמך תרגום אונקלוס). באותו מאמר (פרק 7) הראנו ששיטים נמצאת באמצע גבול מזרחי של מחנה ישראל. הפסוק הראשון מקשר את צרתה עם שפת אבל מחולה וגם בית השטה עם שפת אבל מחולה. מכאן מתבקש לזהות את אבל מחולה עם מחנה ישראל מערבות מואב. צרתה נמצאת על גבול מערבי של המחנה ובית השטה על גבול מזרחי שלו. "אבל" זהו מישור. מילה מחולה בהקשר למחנה מופיעה בשיר השירים "מה תחזה בשולמית כמחלת המחנים" (שה"ש ז' א'). למילה טבת אין שום משמעות פרט לחודש טבת. היא מוזכרת בתנ"ך פעם אחת במגילת אסתר (ב' ט"ז) "ותלקח אסתר אל המלך וכו' בחדש העשירי הוא חודש טבת". במאמר על לוח הזמנים מחורבן הבית בעמ' 9 הראנו שדבר זה היה בט"ו טבת (שנת 3401) וכן לפי חשבוננו אליהו הגיע לאבל מחולה באמצע חודש טבת.

לפי פרוש שלנו מדיינים ברחו ממחנה שלהם בעמק יזרעאל מזרחה עד הירדן ומשם דרומה כ- 85 ק"מ עד כנגד סוכות. ומדוע לא חצו את ירדן לפני כן? כי בני אפרים לכדו את כל מעברי הירדן כנגד גבולם עד בית ברה כמו שכתוב בשופטים ז' כ"ד. גבול דרומי של אפרים מתחיל בירדן יריחו (יהושע ט"ז א'). זהו קו רוחב של גבול צפוני של המחנה בערבות מואב ומקום בו עמדו רגלי כהנים. כנראה

מקום זה נקרא בית ברה. אולי ברה כמו מילה ארמית ברא- בן, כנגד יוסף שהוא בן עיקרי של יעקב. לפי חשבוננו במאמר על [מכירת יוסף](#) (סוף פרק 5) יוסף בדרכו משכם לדותן לן ליד יריחו וחצה את הירדן כנגד גבול צפוני של המחנה. לכן שארית מדיינים לא יכלו לעבור את הירדן שם אלא המשיכו דרומה עד מקום בו בני ישראל חצו את הירדן כנגד מרכז המחנה בערבות ומואב ושם פנו מזרחה לסוכות.

כעת מובן מדוע גדעון ברודפו אחרי מדיינים הגיע לסוכות (שופטים ח' ה'). ואנשי סוכות פחדו מצבא של מדיינים אשר עברו דרכם, "חמש עשר אלף" ובראשם שני מלכים זבח וצלמנע ולא האמינו שגדעון עם שלש מאות איש עייפים יגברו עליהם. וכנראה מדיינים המשיכו משם לפנואל היא מחניים. לכן גם אנשי פנואל ענו לגדעון כמו אנשי סוכות. אולי את קרקר בו גדעון בסוף היכה את המדיינים יש לזהות עם גלעד על שם קיר-גל אבנים שהקים יעקב, מהלך יום צפונה ממחניים.

עכשיו נעבור לפסוק השני. תענך, מגדו ובית שאן נמצאים בעמק יזרעאל. יש כאן הקבלה בין תחום של בענא בן אחילוד לבין תחום שבו נערכה המלחמה עם מדיינים. לכן קצה דרומי של תחום בענא מקביל לקצה דרומי של תחום מנוסת מדיינים. כתוב שם שאבל מחולה נמצאת מעבר ליקמעם. יקמעם היא עיר לויים בני קהת שנתנה להם ממטה אפרים. היא מוזכרת בדה"א ו' נ"ב יחד עם עוד שלש ערי קהתים: שכם, גזר ובית חורון. בספר יהושע כ"א כ"ב היא נקראת קבצים. לעומת שלשת ערים אחרות, לא נודע מקומה. אבל ידוע שנביא שמואל היה מצאצאי קורח מבני קהת ולכן ישב בעיר של קהתים וכתוב שהוא ישב ברמתים צופים בהר אפרים. מקום קבורתו של שמואל ידוע בבני סמואל. והוא בודאי לא גזר ולא בית חורון. על כן י"ל שזהו יקמעם. והנה קו רוחב של קבר שמואל הוא 31.832845 מעלות וקו רוחב של סוכות 31.815630, 1.9085 ק"מ דרומה יותר. לכן סוכות היתה סמוכה לגבול דרומי של יקמעם. הפסוק נותן סימן לאבל מחולה, שהיא נמצאת בקו רוחב אחרי שעוברים את תחום יקמעם (בהמשך אנחנו נדייק יותר)

ועדיין קשה מתחילת הפסוק "וכל בית שאן אשר אצל צרתנה". מה קשר בין בית שאן לצרתן אשר נמצא 76 ק"מ דרומה ממנו? והנה אמצע תל בית שאן נ.צ. 32.504315/35.503000. לפי חשבוננו במאמר על [מכירת יוסף](#) פרק 8, צרתן היא כמו מחנה ישראל 12 על 12 צמודה לו ממערב. מרכז שלה נ.צ. 31.815633/35.511437 נמצא בקו אורך 800 מ' מזרחה ממרכז התל, עדיין בכלל תחום בית שאן רבתי. כמו שאבל מחולה סמוכה ליקנעם מבחינת קו רוחב כך צרתן סמוכה לבית שאן מבחינת קו אורך.

כתוב במ"ב ו' י"ג שאלישע ישב בדותן. וכבר הוכחנו במאמר על [מכירת יוסף](#) (פרק 4) שדותן היא סוכות של יעקב. ושם היה ביתו ולשם בא נעמן. והוא טבל בירדן מעבר הירדן המזרחי. ובני נביאים הלכו משם לירדן בעבר המזרחי. ואליהו עלה השמים בירדן על ציר בית המקדש בו עברו בני ישראל. לכן נבקעו שם המים. ולפני זה הם היו בגלגל על אותו הציר. ואחרי זה אלישע הלך ליריחו. על כן, כל מעשים אלו היו באותו מקום, כמו של אלישע. וכן כאשר אליהו פגש את אלישע "וישלך אדרתו אליו". ואחרי שאליהו עלה בסערה השמימה "וירם את אדרת אליהו", באותו מקום.

ועוד היה מעשה בדותן אשר מתואר במ"ב ו' י"ג-י"ט. ואלישע הוליך את צבא ארם מדותן לשומרון מהלך כ- 60 מיל. ומשמע שזה היה תוך פחות מיום ואיך יתכן? וי"ל שהם רכבו על סוסים פי

שלוש מהר ממהלך אדם. לכן לקח להם להגיע לשומרון כחצי יום. ולאלישה היה נס שהלך רגלי בקצב הזה. וכבר היה נס דומה כאשר בני ישראל אחרי שעברו את הירדן, הלכו ביום אחד 120 מיל (ירושלמי סוטה ז' ג').

אבל במ"א י"ט-ט"ז כתוב "ויאמר ה' אליו לך שוב לדרכך מדברה דמשק ובאת ומשחת את חזאל למלך על ארם ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיו וכו'". ולפי דברינו, אליהו הלך מהר סיני בדרך קצרה ביותר לסוכות ושם משח את אלישע ולא משח את חזאל ואת יהוא. אכן רד"ק הוכיח שאליהו לא הלך לדמשק ולא משח את חזאל ואת יהוא אלא משח את אלישע אשר משח את חזאל ואת יהוא- ראה שם.

ועדיין קשה לי מגמרא (פסחים ס"ח ע"א). כתוב שם: "אמר רב חננאל אמר רב: עתידין צדיקים שיחיו את המתים, כתיב הכא ורעו כבשים כדברם וכתיב התם ירעו בשן וגלעד כימי עולם. בשן - זה אלישע הבא מן הבשן, שנאמר ויעני ושפט בבשן (דה"א ה' י"ב) וכתיב פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו. גלעד זה אליהו, שנאמר ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד וגו'". ובשן נמצא צפונה ממחנים, הרבה צפונה מסוכות!

נביא את הפסוקים מדה"א ה'. "ובני גד לנגדם ישבו בארץ הבשן עד סלכה. יואל הראש ושפם המשנה ויעני ושפט בבשן". מכאן שאלישע בן שפט משבט גד. אבל בשן כולו נתן לחצי שבט מנשה ולא לגד כמו שכתוב בתורה (דברים ג' י"ב-י"ג) "ואת הארץ הזאת ירשנו בעת ההוא מערער אשר על נחל ארנן וחצי הר הגלעד ועריו נתתי לראובני ולגדי. ויתר הגלעד וכל הבשן ממלכת עוג נתתי לחצי שבט המנשה כל חבל הארצב לכל הבשן". וכן כתוב ביהושע י"ג כ"ט-ל' "ויתן משה לחצי שבט מנשה ויהי לחצי מטה בני מנשה למשפחותם. יהיה גבולם ממחנים כל הבשן כל ממלכת עוג הבשן וכל חות יאיר אשר בבשן ששים עיר". ואיך יתכן ששבט גד התיישב בבשן?

וי"ל שבדברי הימים הנ"ל מתואר תהליך התפשטות השבטים ראובן, גד וחצי שבט מנשה מעבר לגבולם המקורי. ראובן הגיע מזרחה עד "למן נהר פרת" (דה"א ה' ט'), מנשה התפשט צפונה "מבשן עד בעל חרמון (הוא בעל בד) (שם, כ"ג). לכן התפנה מקום בבשן ו"בני גד לנגדם ישבו בארץ הבשן עד סלכה". אבל בני גד שמרו על נחלה מקורית שלהם בחלוקה שעשה משה. וכן בני דן אשר כבשו שטח נרחב בצפון שמרו על נחלה שלהם ממערב לבנימין. ובחלוקה מקורית זאת ראובן קיבל תחום המוגבל ממזרח ומצפון על ידי קו מסעות מנחל ארנן צפונה, כולל חצי הדרומי של מחנה ישראל בערבות מואב. וגד קיבל חצי צפוני של המחנה ומשולש משם עד מחנים (ראה תחומי ראובן וגג בגוגל ארץ). וקבר משה על ציר מערב מזרח של החלוקה נפל בחלקו של גד.

לכן יש לומר שמשפחת שפט שמרה על נחלה מקורית שלהם והיא כנראה היתה בחצי צפוני של המחנה בערבות מואב. ובזמן שאליהו בא למשוח את אלישע, הוא ואביו ואמו שכנו בנחלתם המקורית (כי כתוב שם בפסוק כ' שהוא נפרד מהוריו). ושם אלישע חרש "שנים עשר צמדים לפניו" דבר המלמד שהיה להם שדה גדול מאד, כי בשדה רגיל מסתדרים עם צמד בקר אחד. ושטח נחלה רגיל היה בית כור. לכן יש ללמוד ששטח השדה היה 12 בתי כור או 900,000 א"ר. ערך בית כור לפי תורה חמישים שקל, על כן ערך שדה של 12 בית כור הוא שש מאות שקל כמו שדוד שילם לארונה היבוסי עבור הר הבית. לשפט היו שלשה אחים יואל, שפם, ויעני. אם לכל אחד היה שדה מרובע בגודל כזה והם היו מסודרים

מדרום לצפון מקו אמצעי של המחנה, אז אורך ארבע שדות היה 3794.7 אמות. באמת משה של 48 ס"מ שבה נמדד נפח סאה ובית סאה, 3795 אמות שוה 1821.5 מ'. לעיל חשבנו הפרש בין קו רוחב קבר שמואל לקו רוחב של אמצע המחנה 1908.5 מ'. הפרש בין שני מספרים אלו הוא 87 מ'. זהו בערך מרחק בין קבר שמואל לגבול דרומי של ישוב קדום בנבי סמואל. אולי רצועה של ארבעה שדות אלו ברוחב כאלף אמה ואורך כ- 4000 אמה מדרום לצפון נקראת אבל מחולה והיא היתה על גבול מערבי של מחנה ישראל כמו מחול הכרמים שבין כרם לבין גדר. והיא היתה סמוכה ממש לקו רוחב גבול דרומי של יקמעם. (הערה 5: מדוע אלישע חרש בט"ו טבת? בדרך כלל חורשים לפני זריעה בתחילת חשון לפני הגשמים. אבל גשם ראשון ירד רק בט"ו חשוון וקרקע היתה יבשה אחרי שלש שנים של בצורת. לכן הזריעה נדחתה. ויש עוד חשבונות שזמן מאוחר לזריעת החיטה הוא באמצע טבת ואין כאן מקום להאריך).

לפי חשבון אחרון יש לתקן את פרושינו של הפסוק "עד בית השטה צררתה עד שפת אבל מחולה". שפה מערבית של אבל מחולה גובלת בצרתן, והמשך גבול דרומי של אבל מחולה פוגע באבל השיטים.

כעת אולי נוכל לנחש היכן היה מושבו של אליהו התשבי. לפי דעת ר' נהוראי (בראשית רבא ויצא, ע"א ט') אליהו היה מתושבי הגלעד משבט גד. כבר הזכרנו את הפסוק במ"א י"ט-ט"ז "ויאמר ה' אליו לך שוב לדרכך מדברה דמשק וכו' ". מהו "דרכך"? משמע שהיתה לו דרך שחשב ללכת בא גם לפני הציווי למשוח. ומן הסתם הוא התכוון לחזור לביתו בגלעד. לכן ביתו היה על מסלול הליכה כפי שתיארנו. ואם הוא היה מתושבי הגלעד בני גד, אז ביתו היה בנחלת גד על ציר מזרח-מערב אשר יוצא ממרכז מחנה ישראל. הנקודה המיוחדת שם היא יהץ בה נערך הקרב עם סיחון ומשם בני ישראל פנו מערבה לערבות מואב. לכן השערה שלנו שתשב היא יהץ. נקודה זאת נמצאת כ- 110 מ' מזרחה ממקום משוער של קבר משה (ראה סוף מאמר על [בעל פעור](#)).

ויש הגיון בכך שאליהו ישב ליד קבר משה וקיבל השראה ממנו. וגם אלישע ישב בהמשך אותו קו מזרח-מערב וקיבל השראה ממשה. וכן מעשה פנחס היה במחנה בערבות מואב. לכן ישנו קשר בין אליהו לפנחס. מאידך, משה קבור מול בית פעור כדי לכפר על מעשה בעל פעור. נמצא קשר משולש בין משה, פנחס ואליהו. ומאחר ואלעזר בן אהרן נחשב לתולדת משה (ראה רש"י במדבר ג' א') אז פנחס בנו הוא כאילו נכדו של משה. ועוד, אמו של פנחס היא אחות ציפורה אשת משה. לכן אם אומרים שאליהו הוא גלגול של פנחס אז באותה מידה אפשר שאליהו הוא גלגול של משה.

אבל לפי דעת רבי אלעזר (בראשית רבה, שם) אליהו היה מיושבי לשכת הגזית משבט בנימין. והנה ציר סימטריה של בית המקדש אשר מכוון 6.2 מעלות צפונה ממזרח, פוגע במרכז המחנה. ואם אליהו הלך לאורך ציר זה מערבה לירושלים אז הוא פגע בדרך במקום מושבו של אלישע. וכבר כתבנו במאמר על [מסעות בני ישראל](#) שמסע מספר חמישים אמור היה להיות מסוכות לעין עיטם. לכן נראה שאחרי משיחת אלישע, הם הלכו שניהם לירושלים והשלימו את המסע החמישים.

נשאר לנו להבין ומהו "דרכך מדבר דמשק". הרי אליהו לא הלך כלל לדמשק ולא משח שם את חזאל! כפי שהראנו אליהו הלך לאורך מסעות בני ישראל. מסעות אלו החל מאילת דרך פונן (חניה 36) עד הרי העברים (חניה 41) ועד יהץ מגדירות את גבול מזרחי של ארץ ישראל לעתיד לבוא. המשך גבול

מזרחי של הארץ מיהץ צפונה לחצר עינן א' עובר דרך פרברים מערביים של דמשק. לכן המשך דרכו של אליהו מוביל אל מדבר דמשק. ויש קשר הדוק בין דמשק לבין גבול מזרחי של הארץ כמו שמבואר במאמר על [גבולות יחזקאל](#) (עמ' 3). ואולי הפסוק מרמז על כך שירושלים אשר נמצאת בסוף מסע של אליהו, עתידה להגיעה לדמשק.